

Växande forskning om digitalisering

Fredrik Heyman, Lars Persson och Pehr-Johan Norbäck har författat ESO-rapporten Digitaliseringens dynamik. Till höger ses Thomas Carlén, LO.

Den 16 juni presenterades ESO-rapporten *“Digitaliseringens dynamik”* av IFN-forskarna Fredrik Heyman, Pehr-Johan Norbäck och Lars Persson. *“Sverige har hittills framgångsrikt utnyttjat automatiseringen”* sa Lars Persson när rapporten presenterades. Även Mårten Blix, IFN, forskar om digitaliseringens effekter på samhällsekonomin.

I ESO-rapporten studerar forskarna hur investeringar i digitalisering och automatisering påverkat det svenska näringslivet 1996–2013. De finner att svenska företag – särskilt inom tillverkningsindustrin – har dragit fördelar av digitalisering och automatisering. Digital teknologi har exempelvis använts *“för att lösa informations- och kommunikationsproblem, skapa individanpassade varor och tjänster, samt utnyttja marknader för outnyttjade privata tillgångar (exempelvis bostäder och bilar; Airbnb och Uber)”*.

Mårten Blix.

Heyman, Norbäck och Persson skriver att utvecklingen mot ett mer automatiserat näringsliv inte saknar utmaningar. En sådan är att små skillnader i kvalitet och små försprång in på en marknad kan leda till mycket stora konkurrensfördelar. Detta ökar inkomst- och förmögenhetsklyftor.

En god produktivitetstillväxt i den digitala ekonomin kräver enligt forskarna:

1) väl fungerande produktmarknadskonkurrens, så att inte ett fåtal dominerande företag i nätverksintensiva branscher kan tillgodogöra sig stora delar av vinsterna, 2) att arbetsmarknaden anpassas till förändringar i efterfrågan på olika yrkeskompetenser, 3) ett skattesystem som inte hämmar dynamiskt företagande och 4) att regelverk utvecklas för att få ett pålitligt och integritetsskyddande internet.

Även Mårten Blix, IFN, studerar digitaliseringen. Han är författare till rapporten *“The economy and digitalization – opportunities and challenges”* (Svenskt Näringsliv) och har nyligen lämnat manus till boken *Digitalization, Immigration and the Welfare State* som ska ges ut internationellt.

I boken beskrivs hur välfärdsstaten och arbetsmarknaden påverkas av automatiseringen och digitala plattformar. Trenden är, säger Blix, att medelklassen minskar och att de med höga respektive låga löner blir fler. I USA har löneökningarna dessutom stagnerat. Han befarar att så även kommer att ske här.

Blix tror att allt fler företag kommer att upptäcka att det är smidigt och billigt att köpa tjänster via globala plattformar. När detta växer i omfattning kan jobb gå förlorade och de svenska skatteintäkterna minska.

– Forskningen visar att låginkomsttagare får störst välfärdsförbättring av digitala delningstjänster för exempelvis bilar – minskat ägande frigör kapital som kan användas till annat.

Blix påpekar att facket och arbetsgivarna inte är del av plattformsekonomin. I takt med att plattformsbaserade arbetsmarknader växer kommer detta bli en allt större utmaning för arbetsmarknadens parter.

IFN:s forskningsresultat publiceras i olika kanaler. All forskning presenteras först i ett working paper. Under förra året presenterades ett 50-tal sådana på IFN. Nästa steg är publicering i refereegranskade vetenskapliga tidskrifter. Här redovisas de senaste studierna som accepterats för publicering.

Niclas Berggren och Therese Nilsson, "Tolerance in the United States: Does Economic Freedom Transform Racial, Religious, Political and Sexual Attitudes?", *European Journal of Political Economy*.

Vad bestämmer tolerans gentemot ateister, kommunister, rasister och homosexuella i USA? Forskarna undersöker om ekonomisk politisk spelar roll och finner att progressiv beskattning är negativ. Det kan bero på att den offentliga makten därigenom signalerar att det är acceptabelt att behandla människor olika, vilket kan skapa spänningar i samhället.

Sonia Bhalotra, Martin Karlsson och Therese Nilsson (2016). Infant Health and Longevity: Evidence from A Historical Intervention in Sweden, *Journal of the European Economic Association*.

Vilka är hälsoeffekterna av eftervård vid födselar? Forskarna använder historiska data över introduktionen av fri spädbarnsvård i Sverige på 1930-talet. De finner att detta gav betydande hälsoförbättringar under hela livet för de som fick ta del av denna service.

Joan de Marti och Yves Zenou, "Segregation in Friendship Networks", *Scandinavian Journal of Economics*.

Forskarna studerar nätverksbildning inom och mellan etniska grupper. Resultatet tyder på att reformer som syftar till att minska segregation är socialt önskvärda endast om dessa tillräckligt minskar hindren för att skapa relationer mellan individer från olika etniska grupper.

Thomas Tangerås och Joacim Tåg, "International Network Competition", *International Journal of Industrial Organization*.

Telekommarknaderna blir allt mer globala, men regleras på nationell nivå. Denna studie visar hur nationella regleringsmyndigheter kan sakna incitament att genomföra tillräckligt långtgående ingrepp på marknaden. Forskarna lyfter fram tre möjliga lösningar: reglering på centraliserad EU-nivå, underlättande av internationellt ägande av telekomnäten och avreglering.

Niklas Elert, Magnus Henrekson och Joakim Wernberg, "Two Sides to the Evasion: The Pirate Bay and the Interdependencies of Evasive Entrepreneurship", *Journal of Entrepreneurship and Public Policy*.

Befintliga regleringar och institutioner utmanas allt mer av innovation och teknikutveckling. Forskarna presenterar en modell som illustrerar hur kringgående entreprenörskap påverkas av både entreprenörens och lagstiftarens agerande. Forskarna gör sedan en fallstudie av den svenska fildelningsplattformen The Pirate Bay.

Martin Olsson och Joacim Tåg, "Private Equity, Layoffs, and Job Polarization", *Journal of Labor Economics*.

Riskkapitalinvesteringar har väckt debatt på senare tid. I denna studie undersöks vilka anställda som vinner och vilka som förlorar på dessa investeringar. Forskarna finner att personer som utför rutinmässiga arbetsuppgifter eller innehar jobb som kan flyttas utomlands löper större risk att bli arbetslösa efter en riskkapitalinvestering om denna sker i ett bolag med låg produktivitet.

Niclas Berggren, Christian Bjørnskov och Therese Nilsson, "What Aspects of Society Matter for the Quality of Life of a Minority? Global Evidence from the New Gay Happiness Index", *Social Indicators Research*.

Vad bestämmer hur lyckliga människor är? Vi använder oss av nya data om homosexuella mäns livskvalitet i 110 länder. Forskarna finner att lika rättigheter är viktigast för hög livskvalitet. Västland, demokrati och globalisering har positiva effekter, medan vissa religioner och postkommunism är negativa, faktorer. Att behandlas lika är mest betydelsefullt.

Den 10 maj mottog Philippe Aghion Global Award for Entrepreneurship Research på Grand Hotel i Stockholm. Dagen därpå höll han ett akademiskt seminarium på IFN. Ämnet var "Innovation and Top Income Inequality".

Fotboll – ny forskning om konkurrens

Forskning visar att efter en EU-dom 1995 har spänningen minskat i matcher i Champions League men ökat på landslagsnivå. Forskarna som konstaterar detta är Pehr-Johan Norbäck, Martin Olsson och Lars Persson.

Hur kommer det sig att ni börjat forska om fotboll?

Lars Persson: Vi har alla ett genuint intresse av idrott och har själva spelat fotboll och handboll. När min son satsade på fotboll för några år sedan noterade jag att ungdomsfotbollen hade förändrats mycket. Träningarna var mycket bättre och klubbarna och ungdomsspelarna mer professionella. Vi fascinerar också av hur stor och betydelsefull idrott och kanske främst fotboll blivit i termer av ekonomisk aktivitet.

Vad är det ni kommit fram till?

Lars Persson: Utgångspunkten är Bosmandomen år 1995 som slog fast principen om fri rörlighet inom EU även för fotbollsspelare. Spelare tillåts byta klubb utan ekonomisk ersättning, till klubben de lämnar, efter det att ett kontrakt har avslutats. Detta befarades minska talangutvecklingen bland europeiska småklubbar, eftersom de riskerade att inte få ekonomisk ersättning för sina utbildningsinsatser.

Vår analys visar att talangutvecklingen i europeiska klubbar inte nödvändigtvis dämpats av Bosmandomen. Anledningen är att domen även tillät hur många EU-spelare som helst i ett EU-klubblag. Med detta ökade rörligheten för fotbollsspelare inom EU markant, vilket stegrade konkurrensen om stjärnspelare bland de europeiska toppklubbarna.

I vår forskning visar vi att när budkonkurrens om spelare leder till höga försäljningspriser, satsar mindre klubbar på talangutveckling. Höga försäljningspriser innebär också att

att en mindre klubb som lyckats utveckla en talangfull spelare säljer istället för att behålla spelaren och utmana de etablerade klubbarna.

En grundläggande målsättning för fotbollsorganisationer är att skapa hög sportslig konkurrensbalans, så att det finns en tillräcklig osäkerhet över vilket lag som vinner en match eller en liga. Vilket skapar spänning för åskådarna. Vår forskning visar att konkurrensbalansen i Champions League har minskat efter Bosmandomen. Konkurrensbalansen på landslagsnivå mellan de bästa och sämsta nationerna i EU15 har däremot förbättrats, enligt matchresultat i världsmästerskap från 1978 till och med 2014. På sikt riskerar den försämrade konkurrensbalansen i Champions League att hämma fotbollens utveckling i Europa och regelverket måste reformeras för att öka konkurrensbalansen men också att få en större geografisk spridning på lagen som når framgångar i Champions League.

Blir det mer fotboll på IFN?

Lars Persson: Det blir nog mer. Idrott är en stor del av det samhälle vi lever i. Det är också en stor bransch. Fotbollsindustrin i Europa omsatte nästan 25 miljarder Euro under säsongen 2014/15. Ser man enbart till Sverige arbetade runt 66 000 personer i sportbranschen år 2013. Att studera idrott/fotboll är även intressant för att idrott fyller en viktig social funktion. För oss som nationalekonomer är det exempelvis viktigt att undersöka de samhällsekonomiska effekterna av idrottande i unga år.

År 2005 var 7,3 miljoner sysselsatta i sportrelaterade branscher i EU, dvs. cirka 3,5% av den totala sysselsättningen. Motsvarande siffror för Sverige är 73 000 och cirka 1,7%.

 Lars Persson, professor och vice vd på IFN, har valts in som ledamot i Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien:s (IVA) avdelning för ekonomi. Sedan tidigare är IFN-forskarna Magnus Henrekson och Henrik Jordahl ledamöter i samma avdelning.

 En av nio forskare som fått medel från Konkurrensverket är Professor Henrik Horn, IFN, för forskningsprojektet: "Unilateral konkurrenspolitik, standard-essentiella patent och internationell integration".

 Två professorer är nya affilierade till IFN: Martin Andersson, vid Blekinge tekniska högskola och Lunds universitet och Johan Klaesson, Internationella Handelshögskolan i Jönköping.

 Docent Niclas Berggren, IFN, har utsetts till docent vid Ekonomihögskolan i Prag.

Kort och gott

Den 16 maj gästade Svenska Fondhandlareföreningen IFN: Kerstin Hermansson, vd, (samt Andreas Widegren och Vigg Troedsson) presenterade föreningens verksamhet för en grupp IFN-forskare.

 Jan Wallanders och Tom Hedelius stiftelse har tilldelat Fredrik Heyman respektive Ola Andersson, IFN, pengar för projekten: "Effekter av globalisering och digitalisering på företag och anställda" och "Uppmärksamhet och ekonomiskt beslutsfattande".

 Erik Lundin, IFN, har disputerat vid Handelshögskolan i Stockholm med avhandlingen *Empirical Essays on Strategic Behavior in the Electricity and Water Sector*.

Debatt & politik i urval

11 maj | "Transparens – om vad aktieägare verkligen måste få veta" var titeln på ett publikt seminarium i Malmö, som inom ramen för Financial Meeting Point Öresund, arrangerades av Deloitte, IFN och Knut Wicksells centrum för finansvetenskap. Lars Oxelheim, affilierad till IFN, deltog.

19 maj | Mårten Blix, IFN, var inbjuden av OECD som talare till International Transport Forum's 2016 Ministerial Summit i Leipzig, Tyskland. Ämnet han var med och diskuterade var "The digital revolution and the transport labour market."

26 maj | Thomas Tangerås, IFN, deltog i ett lunchseminarium som arrangerades av Energiföretagen och Energiforsk. Titeln på hans föredrag var "Förnybar elproduktion och nationell försörjningstrygghet på en integrerad europeisk elmarknad".

2 juni | Magnus Henrekson, IFN, deltog i en Studio-Ett-debatt om arbetsmarknaden. Platsen var Centralstationen i Stockholm. Övriga som debattde deltagare var Jessica Stark, vd för startup-hubben SUP46, och Roland Paulsen, sociolog på Lunds universitet.

24 maj | Roger Svensson, IFN, presenterade och diskuterade sitt kapitel i boken EU och de nya säkerhetshoten – Europaperspektiv 2016 på ett seminarium i Malmö.

2 juni | Özge Öner deltog i ett seminarium arrangerat av Entreprenörskapsforum. Öner talade om integration och i vilken mån flyktingar stannar kvar där de initialt placeras.

Nyhetsbrev:
"Nyheter från IFN" utkommer sju gånger per år. Dessutom publiceras "News from IFN" två gånger årligen.

Nyhetsbrev

Redaktör för Nyheter från IFN: Elisabeth Precht, elisabeth.precht@ifn.se; tfn 08-665 4525.